[2019] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 731

ਅੰਸ਼ ਰਾਜਸ਼ੇਖਰ

ਬਨਾਮ

ਔਗੁਸਟੇਸ ਜੇਬਾ ਅਨੰਤ

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 95-96/2019) 18 ਜਨਵਰੀ, 2019

[ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਅਤੇ ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881- ਉਪਧਾਰਾ 138 ਅਤੇ 139-ਚੈੱਕ ਰਿਟਰਨ -ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਬੋਝ ਜੋ ਐਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 139 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਚਾਰ ਖਾਲੀ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਧਾਰਾ 139 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ. ਦਾ ਖੰਡਨਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 139 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਖੰਡਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਹੈ। 139 ਐਕਟ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ-

ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ-ਉਸ ਦੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੋ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮ, ਜੇ ਕੋਈ ਸਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜੋ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 139 ਐਕਟ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿ ਇੱਕ ਧਾਰਕ ਚੈੱਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ" ਸਮੀਕਰਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ "ਉਲਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਧਾਰਾ" ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰੰਗੱਪਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਖੰਡਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 10,11] [737-E-F; 738-C-D]

1.2 ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਨੂੰ ਐਗਜੀਕਿਉਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਰਮਿਆਨ ਕੁਝ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਤਹਿਤ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਏ ਗਏ ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਹ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਰਵਰੀ 2004 ਵਿੱਚ 15 ਲੱਖ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਕਮ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਥਿਤ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਰਕਮ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਚੈੱਕ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੰਗ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ 'ਵਿੱਤੀ ਸਹੂਲਤ' ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। 15 ਲੱਖ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ।, ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ 5 ਲੱਖ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈਂਡ ਲੋਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈਂਡ ਲੋਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 10 ਅਗਸਤ 2004 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਸੁਝਾਏ ਗਏ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਹੋਂਦ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12] [738-ਈ-ਐਚ; 739-ਏ-ਡੀ]

2. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਫੰਡਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੋ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਉਸ ਨੇ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 13] [739-D-F]

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਤਹਿਤ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀ, ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। [ਪਾਰਸ 14,15] [739-ਜੀ; 740-ਸੀ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2010] 6 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 507 ਪੈਰਾ 6 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾः ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 95-96/2019

2012 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 861 ਵਿੱਚ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 14.11.2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਜੈ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਅਭੈ ਕੁਮਾਰ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵਿਨੀਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਡਾ. ਧਨੰਜੈ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. 1. ਛੱਡੋ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ 14 ਨਵੰਬਰ 2014 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881 ('ਐਕਟ') ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

3. ਜਵਾਬਦੇਹ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 9 ਮਾਰਚ 2005 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫਰਵਰੀ, 2004 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਉਧਾਰ ਲਈ ਗਈ ਰਕਮ ਦੀ ਮੁੜ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਰਕਮ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 23 ਮਾਰਚ 2005 ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਬੈਂਕ ਨੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 14 ਜੁਲਾਈ, 2005 ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 10 ਅਗਸਤ, 2005 ਨੂੰ ਮੰਗ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

“4. ਮੇਰੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ 96/3 ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਮਵਾਗ੍ਰਹਾਰਾ ਪਿੰਡ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਰਾਜਪੁਰਮ ਹੋਬਲੀ, ਬੰਗਲੌਰ ਵਿੱਚ 31.01.2001 ਉੱਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਮਕਾਨ ਸਾਈਟਾਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਲੁਭਾਇਆ

ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੋਨ ਲੈਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕਲਾਇੰਟ ਨੇ ਪਾਵਰ ਡੀਡ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਡੀਡ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਕਰਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

5. ਇਸ ਪਾਵਰ ਡੀਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕਲਾਇੰਟ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕਲਾਇੰਟ ਤੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੰਬਰ 10470/2001 ਅਤੇ ਖਾਤਾ, ਟੈਕਸ ਰਸੀਦਾਂ, ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਯੂ. ਟੀ. ਆਈ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ, ਤੂਤੀਕੋਰਿਨ ਦੇ 4 ਖਾਲੀ ਚੈੱਕ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਵੈਸਯਾ ਬੈਂਕ, ਬੰਗਲੌਰ ਚੈੱਕ ਬੁੱਕ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 10 ਪੱਤੇ ਹਨ।

6. ਤੁਹਾਡੇ ਕਲਾਇੰਟ ਨੇ ਇਹ ਚੈੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਤਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਲੋਨ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਚੈੱਕ ਛੱਡਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਉਣਗੀਆਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਕਲਾਇੰਟ ਨੇ ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਚੈੱਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਕਲਾਇੰਟ ਦੁਆਰਾ 09.03.2005 ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਪਾਵਰ ਡੀਡ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੁਹਾਡਾ ਕਲਾਇੰਟ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਲਈ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘਰ ਦੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ

ਮੇਰੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ ਉੱਤੇ ਸਥਿਤ ਮਕਾਨ ਸਾਈਟ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਪੁੱਤਰ, ਤੁਹਾਡਾ ਮੁਵੱਕਿਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਮੁਵੱਕਿਲ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਮਕਾਨ ਸਾਈਟ ਨਾਲ ਵੰਡਣ ਲਈ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਚੈੱਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ”

4. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹਾਊਸਿੰਗ ਲੋਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਯੂ. ਟੀ. ਆਈ. ਬੈਂਕ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਚਾਰ ਖਾਲੀ ਚੈੱਕ ਅਤੇ ਦਸ ਪੱਤੀਆਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੈਸਯਾ ਬੈਂਕ ਚੈੱਕ ਬੁੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਚੈੱਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 9 ਸਤੰਬਰ 2005 ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ।
6. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 31 ਜਨਵਰੀ 2009 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ 2009 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 285 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 29 ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ "ਰੰਗੱਪਾ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਮੋਹਨ" ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ

ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। 1. ਰਿਮਾਂਡ ਉੱਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 5 ਮਾਰਚ 2011 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 7 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ 6 ਲੱਖ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 245 ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। 5 ਮਾਰਚ, 2012 ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ 2012 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 861 ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਝੱਲਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

7. 29 ਅਪ੍ਰੈਲ 2016 ਨੂੰ, ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ' ਤੇ ਵੀ 410 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ

ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। 8. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਬੋਝ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਰੰਗੱਪਾ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਸਥਾਪਤ ਕਰੇ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ 5 ਮਾਰਚ, 2012 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂਕਣ ਉੱਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਗਲਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ।

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਰੰਗੱਪਾ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਏ ਬੋਝ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ' ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਚੈੱਕ ਉੱਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਬੈਂਕ ਉੱਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ

ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਖਾਤਾ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਸਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

10. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਇਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਚੈੱਕ ਧਾਰਕ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਅੰਸ਼ਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ" ਸਮੀਕਰਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ "ਉਲਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਾ" ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰੰਗੱਪਾ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਖੰਡਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆਃ

“28 ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਰਕ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਉਲਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਬੋਝ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਕ ਬੋਝ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਿਆਰ 'ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਜਿਹਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦੀ। " (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

11. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 139 ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਲਈ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਤੋਂ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਚੈੱਕ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਪੀ-1) ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਮੰਗ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੀ ਸੀ।

12. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਰਲ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਰਮਿਆਨ ਕੁਝ

ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤਹਿਤ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਹ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਰਵਰੀ 2004 ਵਿੱਚ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਬਚਾਅ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਕਮ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨੂੰ Rs.15 ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਕਥਿਤ ਰਕਮ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਰਕਮ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰਸੀਦ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੰਗ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੀ, ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਚੈੱਕ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ 'ਵਿੱਤੀ ਸਹੂਲਤ' ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 20,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ)। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੌਰਾਨ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ 1 ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ

ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਹੈਂਡ ਲੋਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 10 ਅਗਸਤ 2004 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਸ ਨੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

13. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੋ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋ ਚੈੱਕ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਸੀ. ਆਈ. ਬੈਂਕ ਦਾ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਕੇਨਰਾ ਬੈਂਕ ਦਾ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਪਦਾਰਥਕ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਸੀ।

14. ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, ਕੇਸ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕੋਈ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰੰਗੱਪਾ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਇਨਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੋ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

15. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰੰਗੱਪਾ (ਉੱਪਰ) ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀ, ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

16. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate